

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Haandbog i Verdens-Historien. Første Deel

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 495. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1833_518A_1-txt-shoot-idm26802/facsimile.pdf (tilgået 05. maj 2024)

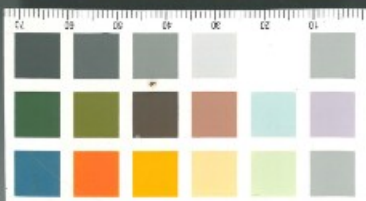
Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

at udtvønde ligesaaet deres egne Tempel som Anders*), men da Ingen af Demse foræger os, og vi heller ikke haave Hæde for at udtvønde af Romerne, maas vi nødvendig kalde det et roestværdigt Træk hos den „store Tyrann“, at han, trods af Ghæren af den gamle, gnavne „Politik-Verste“, dog begyndte at faae sine Smag paa Konster og Videnskaber. Ne Tyrannen derved hævde sig en Homer eller Herodot, en Sophokles, en Plato eller en Pheidias, det er vist nok, ligesom hans Husken derpaa er i Grunden saa nok, men det kan være os sigegyldigt, naar vi blot ikke, for at smakte ham efter Munden, stræbe at indbilde os selv og hinanden det Modsatte, medens det derimod laade haer været og herfter kan blive Menneskes Slægten til uberegnelige Gavn, at Man i Rom beundrede de „Gæstlige Kunst-Værker“ af alle Slags og Stæds, saavel Naturen og Kunstværkerne tilhede det, at tilagte sig den „Gæstlige Dannelsen“. For at skænde derpaa, behøve vi blot at tænke os, hvortil det nu vilde see ud, hvis Tyrkerne var blevet ligesaa enestående i den dannede Verden, som Romerne fordem, eller at sammenligne „Bøders og Gæstlige Raar“ i Romer-Riget og i Tyrkiet og spørge os selv: om det vil var muligt, at Polyb, Plutark og Joseph kunde forestrukke det Tyrkiske, som de forestrukke Romerske. Tag for Tilværelsen i deres Hjemstavn? Medens vi derfor nødvendig maas finde det tungt, at den dannede Verden skulde trænge til en Tyrann, for ikke, ved udsire Misbrug af Friheden, at stætte sig i en dumles Afgrund, maas vi dog ogsaa betænde, det gjør Forsynet Hæde og har Krav paa alle dannede Slægters Naturlighed, at der i dette Nødsfald opstod en saadan „mageløs herlig“ Tyrann, der satte Pris paa Dannelsen, behandlede de Folk der havde den med ubarmhertig Staausel, og bespærde den gennem Hæde

*) Hvidt XXV. 40.

hundreder mod det teenende Barbari, ei blot ved at underkue de raue paatrængende Barbærer, men ogsaa ved at giøre Danneelse til en *Wæds-Sag* og *Skole-Væsen* til en *Stats-Sag*, saa Glæden fik de Sporer, den i en særskellig, forkiælet og egenlydig Tid umulig kunde indbære. Hvor afskælig derfor det Romerske Tyranni end er, naar det betragtes i sin Rod og sit inderste Væsen, og hvor forbæverligt det end blev, deri at see Menneske-Landens Triumf og et Mønster til alle Stædters Efterligning, saa var det dog i sin Tid en stor Velgjerning, som, efter det sande Døds-Sprog „al No, der kommer til Ende,“ og det Borgerslige Selskab kommer heller aldrig i Havn, med mindre det lærer at styre mellem det „*Cytila* og *Charvbid*,“ der, som Trældom og Leiligheds, udsprung af Græske og Romerske Kios-Ansluelse. Dette Sund ved Mesina, mellem Sicilien og Italien i Landens Verden, er den „*gylde Midde-Wei*“ der aldrig kan roses for meget, stonde lettelig, som Historien viser, baade selges for dumt og beskrives for slet, og naar galt skal være, maa Stats-Ehbet dog heller støde paa Klippen end kuldfælde i *Wald-Strømmen*, altsaa heller stoes af de kolde, kloge Romerske end af de dumme, rasende Græske Tyranner, og heller af *Marcel* end af *Pöbelen* i *Syrakus*.

Fra dette Stæde er den anden Puniske Krig en Verdens-Bevægenhed, vi kan have Fornøielse af at betragte, da det er den Romerske Tyrans Kamp-Estrid fra Barbariet til den bannede Verden, hvortil han naturligheds især finder sig bevæget ved de haandgribelige Prever, *Hannibal* og *Archimedes* give ham paa, at Sjæls-Kæsternes Ubvilking ei blot giør Stads i Fred men ogsaa Gavn i Krig, og at hvem der vil være sikker paa sit Herredomme i den bannede Verden, maa strebe ogsaa i Dannelse at blive den overlegen. At nu Tyrannen slet ikke kunde fattes den Østerlandske Rand men kun

